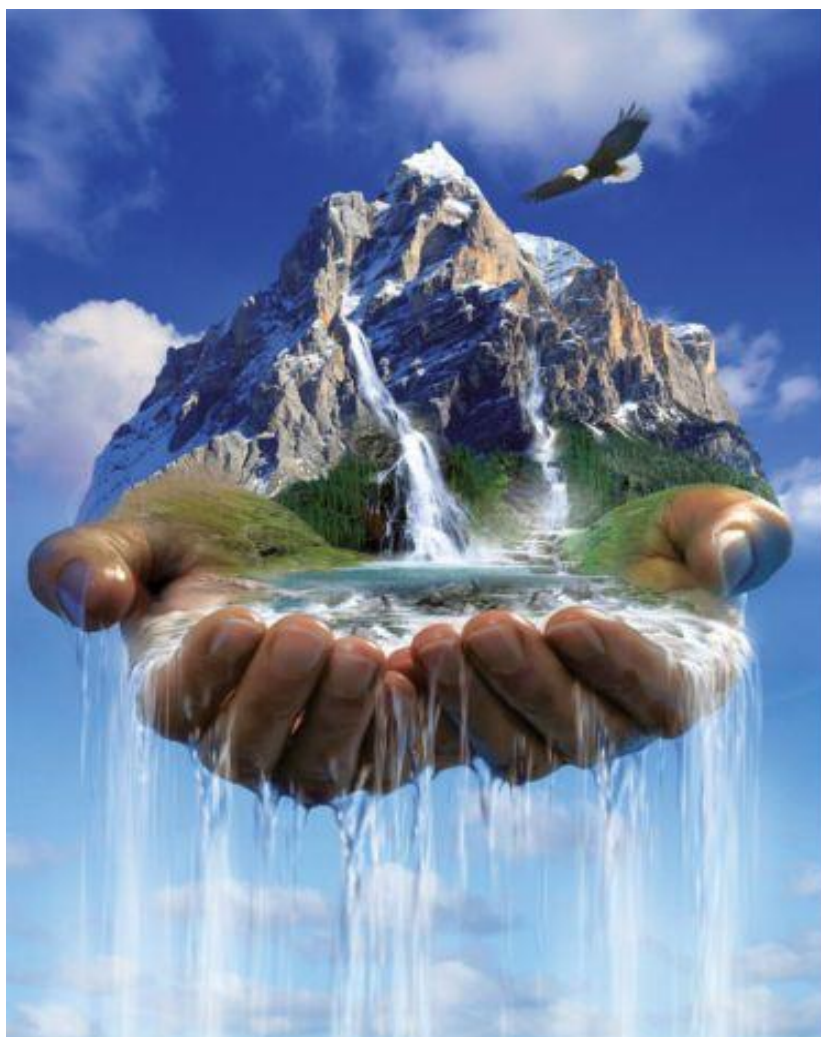

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ **СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

19 березня 2025 р

м. Київ

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцент;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 19 березня 2025 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2025. – 298 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 19 березня 2025 р.) відображено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: вплив довкілля на здоров'я людини, профілактику й лікування захворювань, епідеміологічні виклики, безпеку харчових продуктів, умови праці та медичного забезпечення у воєнних умовах. Основний акцент – міждисциплінарні зв'язки екології й профілактичної медицини, що має на меті: гармонізувати науково-дослідну діяльність у межах «Єдиного здоров'я» з політиками ЄС, готувати фахівців і сприяти післявоєнному відновленню України.

УДК _613+574]:061.3

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове

Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські тексти без змін

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

освітні програми сприятимуть збереженню природних ресурсів, значному скороченню викидів шкідливих речовин та підвищенню рівня обізнаності суспільства щодо важливості екологічної відповідальності.

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ: ПРОБЛЕМА ПАЛІННЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ, ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ТА МОЛОДИХ ЛІКАРІВ

Єльцова Л.Б., Галан І.О., Коршунова М.І., Кондратюк М.В.,

Алексійчук В.Д., Борисенко А.А., Сирота А.І.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. За даними ВООЗ смертність через неінфекційні хвороби в усьому світі складає 63%, тоді як в Україні з такими хворобами пов'язують понад 80% передчасних смертей, при цьому тютюнопаління займає лідерську позицію.

Щорічно по всьому світу від паління помирає 7,7 млн. людей, із яких понад 5 млн. випадків відбувається серед споживачів і колишніх споживачів тютюну.

Серед наслідків тютюнопаління спостерігається негативна динаміка: зокрема збільшується захворюваність дихальної та серцево-судинної систем, онкологічна захворюваність, а також порушення пам'яті та когнітивних функцій, депресій, психологічних розладів.

В Україні палить приблизно 25,8% дорослого населення (це вище, ніж середньосвітовий рівень, але нижче, ніж у більшості сусідніх країн). Незважаючи на постійні зусилля, спрямовані на боротьбу з курінням і зменшенням його розповсюдження, ця звичка продовжує бути дуже поширеною. З початком повномасштабного російського вторгнення в Україні зросла кількість традиційних курців майже на 5%.

Мета дослідження: виявлення поширеності паління серед студентів-медиків, лікарів-інтернів та молодих лікарів, шляхи вирішення даної проблеми.

Матеріали та методи: аналітичний, анкетно-опитувальний (створена анкета валідована), статистичний (обробку результатів проводили з використанням пакету ліцензійних статистичних програм MedStat v.5.2

(Copyright© 2003-2019) та Microsoft® Excel® для Microsoft 365 MSO (версія 2305 збірка 16.0.16501.20074)).

Загальна вибірка в дослідженні склала 937 респондентів, а саме: студенти I-VI курсів медичних закладів вищої освіти України, лікарі-інтерни та молоді лікарі. Серед них 177 (18,9%) респондентів першого курсу, 221 (23,6%) - другого курсу, 206 (22,0%) - третього курсу, 173 (18,5%) - четвертого курсу, 75 (8,0%) - п'ятого курсу, 59 (6,3%) шостого курсу, 10 (1,1%) - лікарів-інтернів, 16 (1,7%) - молодих лікарів (перших п'яти років роботи) (χ^2 -Пірсона=509,8; $p<0.001$).

В дослідженні прийняли участь респонденти семи закладів вищої медичної освіти України: Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, Івано-франківського національного медичного університету, Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова, Львівського національного медичного університету імені Д. Галицького, Харківського національного університету, вищий приватний навчальний заклад «Львівський Медичний Університет», Дніпровський державний медичний університет.

Дизайн дослідження: поперечне крос-секційне. За допомогою створеної карти-опитувальника в гугл-формі було проведене анонімне анкетування респондентів вказаних вищих навчальних закладів медичної освіти. При створенні опитувальника за мету ставили збір інформації з таких блоків питань: паління до та після вступу в медичні заклади вищої освіти; про припинення вживання тютюну; про знання та ставлення щодо тютюнопаління; про тютюнопаління в інфопросторі. Анкетування проводилось за попередньою згодою респондентів.

Результати досліджень: в ході проведеного опитування встановлено що серед респондентів не палили до вступу в медичний та не палять зараз – 314 осіб жіночої статі та 79 осіб чоловічої статі. Респонденти, що палили рідко, проте зараз не палять – 16 осіб жіночої статі та 1 чоловічої. Респонденти, що палили до вступу в медичний, але зараз не палять – 6 осіб жіночої статі, 0 чоловічої. Серед респондентів, що не палили до вступу, проте зараз палять – 139 осіб жіночої статі та 49 чоловічої. Ті, що рідко палили до вступу в медичний і палять зараз – 110

осіб жіночої статі та 43 – чоловічої, а ті, що палили до вступу і продовжують палити зараз – 114 осіб жіночої статі та 66 осіб чоловічої.

Встановлено, що найбільш популярними причинами паління є: відчуття задоволення та зняття стресу у 21,5 % респондентів, 12,8 % пов'язують паління з навантаженням від роботи/навчання, 6% - відмітили вподобання смакових та ароматичних властивостей тютюнових виробів, 4,2% відмітили нестачу сил кинути палити, 1,6 % палять за компанію. Серед опитаних, які палять, 23,5% відмічали погіршення свого стану здоров'я.

При оцінці типів виробів з тютюну за шкідливістю для здоров'я ми отримали такі результати: респонденти вважають, що найбільш шкідливими є цигарки (69.1%), на 2 місці – сигарети (67,1%), 3 місці – електронні сигарети (62,4%) і на 4 місці – кальянний тютюн (43%). Виявлено, що 25 % респондентів намагались припинити вживання тютюну за останні 12 місяців, а 21,5 % мають бажання відмовитися від цієї звички.

Аналізуючи відповіді респондентів чи зможуть вони припинити палити, коли матимуть бажання, 34,8% надали позитивну відповідь, 14,8% – негативну.

Водночас значна частина респондентів підтримує заборону паління у закритих приміщеннях і громадських місцях, а 94,1% відзначають шкідливий вплив вторинного тютюнового диму.

Більшість респондентів помічають зображення паління у медіа (67,2%), лише невеликий відсоток замислюється про відмову від тютюну через попередження на пачках сигарет (12,5%), що вказує на недостатню ефективність таких заходів.

Висновки: дослідження показало, що паління залишається поширеною звичкою серед студентів медичних ЗВО, лікарів-інтернів та молодих лікарів України, причому понад чверть респондентів є активними курцями, що перевищує середній світовий показник.

Таким чином, боротьба з тютюнопалінням в Україні вимагає комплексного підходу, який включатиме посилення антитютюнової політики, підвищення

рівня обізнаності, обмеження рекламних стимулів і покращення доступу до програм відмови від паління.

ЩОДО СТВОРЕННЯ НОВОГО НАУКОВОГО НАПРЯМКУ

«МЕДИЧНА ОКЕАНОЛОГІЯ»

Ємельянов В.О., Мокієнко А.В.

*Державна наукова установа «Центр морської геології, геоекології та
осадового рудоутворення Національної академії наук України»*

Концепція океанів і здоров'я людини базується на передумові, що здоров'я обох нерозривно взаємопов'язане. Це визнається різними науковими системами, які наголошують на фізичних та інших взаємозв'язках.

Океани та здоров'я людини - це надзвичайно міждисциплінарна область досліджень, яка потребує навчання та дій, спрямованих на вирішення складних системних проблем, з якими стикаються як люди, так і наша планета. Прикладом цього є руйнівний вплив інтрузії солоності, спричинений підвищенням рівня моря, і забруднення пластиком, а також безліч переваг, які здоровий океан мав історично та може забезпечити здоров'я та добробут людини в майбутньому.

Вирішення таких проблем потребує участі дослідників з різних дисциплін, включаючи соціальні, природничі та медичні науки, а також справжньої інтеграції між громадами, неурядовими організаціями, бізнесом та урядом. Щоб задовольнити потребу в різноманітному досвіді, урядові установи фінансують міждисциплінарні та міжнародні проекти. Крім того, лише завдяки інтегрованому підходу, який охоплює співпрацю між секторами, можна відновити та підтримувати здоров'я як океану, так і людей протягом століть.

Важливо зазначити, що жоден вплив чи фактор не є суто ризиком чи користю для здоров'я океану та людини, особливо якщо відстежувати протягом тривалого часу та через складність «поведінки» як океану, так і людини.

Переваги варіюються від екосистемних послуг океану, включаючи їжу та натуральні ліки, до профілактики та лікування хронічних захворювань.